

Kas pandeemia avas võimaluse maapiirkondadele?

Tiit Tammaru

Koroonaviirus levib inimeselt inimesele ja nii on kõige efektiivsemad pandeemia levikut piiravad meetmed olnud seotud inimestevahelise otsesuhtluse vähendamisega. Mitmed uuringud näiteks USA andmetel näitavad, et tiheasustusega piirkondades kipub viiruse levik olema ulatuslikum kui hõreasustusega piirkondades. Ka Eestis on positiivsete testide arv 10 000 inimese kohta suurim Harjumaal ja Ida-Virumaal ehk kahes kõige suurema elanike tihedusega maakonnas.

Kohe koroonakriisi alguses said seetõttu alguse aruelud, kas pandeemia toob kaasa inimeste lahkumise suurematest linnadest. Ka varasemad kriisid on andnud ainek sama küsimuse püstitamiseks. Seni suurim linnadest väljaränne toimus arenenud riikides 1970. aastatel, kui maailma tabas naftakriis. Tuntud USA linnaurija Brian Berry võttis toimunud rändepöörde iseloomustamiseks kasutusele vastulinnastumise mõiste. Sellega tähistas ta muutust, kus inimesed ei valgu suurtest linnadest lihtsalt nende lähialadele, vaid siirduvad elama ka linnaregioonidest kaugemale jäävatesse väikelinnadesse ja maapiirkondadesse.

Eestis ei ole võimalik enam mobiilpositsioneerimise alusel inimeste ruumilist mobiilsust analüüsida. Küll aga näitavad mobiilpositsioneerimise andmed Soomes, et kohe kriisi alguses toimus üpris ulatuslik inimeste lahkumine linnadest. Peamiselt kolisid Helsingi elanikud oma suvekodudesse. Osa inimesi on tänaseks Helsingisse naasnud, teised elavad mitmepaikset elu, jagades ennast maa- ja linnakodu vahel. Sarnaseid suundumusi võis täheldada ka Eestis, kuigi täpseid arve välja tuua ei saa. 2020. aasta kevadel elavnes kinnisvaraturg maal ja hangus linnades, kuid tänaseks on kodu ostjad ja üürijad linnades sama aktiivsed kui enne koroonakriisi algust.

Kas pandeemia mõju on jäänud lühiajaliseks ja linnastumine jätkub endise hooga? Tallinna kinnisvara suure nõudluse taga on nii suure ostujõuga inimeste arvu suurenemine kui kasvanud sisseränne Eestisse. Mujalt saabunud asuvad peamiselt elama Tallinna, kus paiknevad kõige atraktiivsemad töökohad. Eesti-siseses rändes on näha aga muutusi. Koroonaaeg ise ei ole neid muutusi tinginud, küll aga võimendanud. Statistikaameti andmetel on juba alates 2018. aastast Tallinnast mujale Eestisse lahkujaid enam kui Tallinna saabujaid. See pole olnud siiski ulatuslik vastulinnastumine, kus inimesed asuvad elama riigi äärealadele. Pigem on valdav olnud inimeste valgumine Tallinnast

lähivaldadesse.

Muutused on siiski ilmsed ka Eesti maapiirkondades. Saaremaa, Hiiumaa ja Läänemaa on üha enam muutumas tallinlaste suvekodupiirkonnaks. Samuti kasvab kõigis neis kolmes maakonnas püsielanike arv mujalt Eestist saabujate arvel. Sarnaseid muutusi on näha Lõuna-Eestis, kus Eesti-sisese rände saldo on muutunud positiivseks Põlvamaal, Valgamaal ja Viljandimaal.

Veelgi huvitavamaks läheb olukord, kui võrdleme maapiirkondade rännet välisriikidega. Aastatel 2010-2015 kaotasid kõik Eesti maakonnad inimesi välismaale väljarände tõttu. Aastate 2016-2020 kokkuvõttes oli juba mitme Eesti maakonna välisrände saldo positiivne ehk välismaalt saabujate arv ületas lahkujate arvu. 2020. aastal ületas veel vaid kolmes maakonnas välismaale lahkujate arv saabujate arvu. Positiivne välisrände saldo tähendab, et Eesti maapiirkonnad saavad osa meie oma inimeste tagasirändest. Paljud Soomes töötavad eestlased elavad Eestist eemal olles tagasihoidlikes tingimustes, et kasutada välismaal teenitud raha eluasemetingimuste parandamiseks Eestis. See raha on jõudnud ka maapiirkondadesse.

Seega on Eesti maapiirkonnad ärkamas uuele elule. Vastulinnastumine ei ole küll ulatuslik, kuid erinevad tegurid kokku - lisaks Eesti-sisesele rändele ka suvekodude rajamine ja välismaalt naasmine - on toonud viimastel aastatel taas inimesi maapiirkondadesse. Koroonapandeemia võimendas neid suundumusi. See on muidugi teistmoodi elu kui kunagi suurpõllumajanduse hiilgeaegadel. Töökohti on praegu maal vähem kui inimesi. Samas toob inimeste jõudmine maale, ka ainult suveperioodil, kaasa suurenenud nõudluse taristule alates teedest ja lõpetades internetiühendusega, mis parandab üldist elukvaliteeti maal. Seda näitab aeg, kas inimeste siirdumine maale on jätkusuutlik muutus ning kas näiteks viie või kümne aasta pärast saame rääkida uuest hingamisest Eesti maapiirkondades.

[Ilmunud ajalehes Postimees 20. novembril 2021](#)